

DEİK TÜRK-HİNDİSTAN İŞ KONSEYİ BAŞKANI CEFİ J. KAMHİ:

Hindistan Dünyanın On İkinci Büyük Ekonomisi

DEİK Türk Hindistan İş Konseyi Başkanı Cefi J. Kamhi, Hindistan'ın dünya ekonomisi ile entegrasyon çabalarının, 1991 yılından itibaren meyvelerini vermeye başladığını belirterek, özellikle son on yıllık dönemde dünyanın off-shore (taşeronluk) üssü rolünü üstlenen ülkede yabancı yatırımların her geçen yıl artmakta olduğunu söyledi

DEİK Türk Güney Asya İş Konseyleri Koordinatör Başkanı ve aynı zamanda DEİK Türk-Hindistan İş Konseyleri Başkanı Cefi J. Kamhi, dünyanın gözünü diktiği Hindistan gibi bazı ülkelerin ihracat sepetleri ile Türkiye'nin ihracat sepeti arasında büyük paralellikler olduğunu belirtti. İhracat sepetimizin giderek daha fazla katma değerli ürünlerden oluşturulmasını sağlayamazsak kısa vadede rekabet etme şansımızın çok zorlanacağını vurgulayan Cefi. J Kamhi, TOBB Ekonomik Forum Dergisi için Güney Asya ülkeleri ile Türkiye'nin ekonomik ve ticari ilişkilerini değerlendirerek, Türkiye ile Hindistan arasında süren ticari ilişkilere yönelik sorularımızı yanıtladı:

2007 yılı Güney Asya ülkeleri açısından ekonomik ilişkilerde ne tür gelişmeler oldu ve bu yıl beklentiler nedir?

Türkiye'nin bu bölge ile ikili ekonomik ilişkilerini incelerken birkaç farklı başlık altında incelemek mümkün. Bölgedeki Singapur, Malezya ve son dönemde uluslararası yatırımcı kimliği giderek öne çıkan Hindistan gibi yurtdışı yatırımları ile de dikkat çeken ve belirli bir finans gücüne sahip olan ülkeler bulunmakta. Türkiye'ye yatırım çekilmesine yönelik bir gündem üzerinde çalışırken Pakistan, Tayland, Bangladeş gibi ülkeler ile daha çok dış ticaret odaklı bir ilişki kurduğumuz görülüyor. Dolayısıyla bölge ile ilişkimizin homojen bir tarifi yok.

Geçtiğimiz yıllarda Singapur'un Türkiye'ye yatırım yapması konusunda yaşanmış bazı sıkıntılar mevcuttu. Bugün onların büyük ölçüde aşılmaya başlandığı görülüyor. Akfen Grubu ile ortak Mersin Limanı işletmesi Singapore Port Authority tarafından üstlenildi. Bu gelişmenin pek çok Singapurlu firma tarafından takip edildiğini, özellikle bilişim alanında Singapurlu firmaların Türkiye'ye ilgilerinin yoğunlaştığını görüyoruz. Aynı şekilde Malezyalı firmaların da e-devlet ve e-pasaport ihalelerine ilgileri oldu ve yeni pasaportlara ilişkin ihaleyi kazanan Malezyalı firma projesini tamamlamak üzere. Bu da yine aynı şekilde diğer Malezyalı büyük grupların ilgisini yeniden Türkiye'ye yöneltti.

Hindistan ile zaten son beş yıldır giderek hissedilen ve iki tarafta da mevcut olan bir ilgi artışı söz konusuydu. Basında her gün Türk ve Hintli firmaların pazara girişlerine veya planlarına ilişkin bilgiler okuyorsunuz.

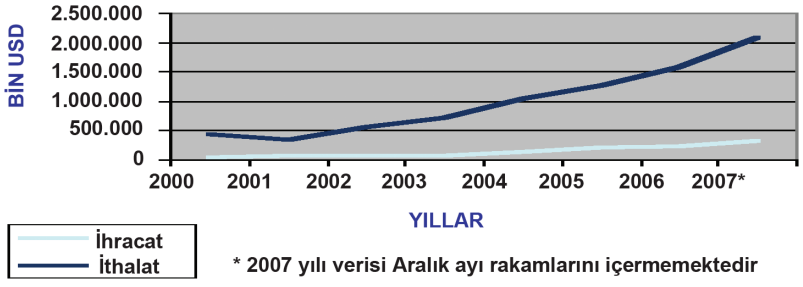
Diğer ülkeler için ise henüz daha çok küçük ve orta ölçekli firmaların yoğunlaştığı, ithalat ağırlıklı bir ticaret ikili ilişkilerimizdeki ana gündem maddesini oluşturmakta.

DTM tarafından 2005 yılında uygulamaya konulan Asya-Pasifik Açılım Strateji ve beraberinde çeşitli iş dünyası örgütleri tarafından yürütülen çalışmaların ikili ticaretimize katkıda bulunduğu görülüyor, ancak henüz ihracatımız açısından olumlu bir tablodan söz etmek mümkün değil.

Güney Asya ülkeleri ile Türkiye'nin ithalat ihracat dengesi nedir ve bu ülkelerle hangi alanlarda işbirliği, hangi alanlarda rekabet söz konusu?

Bölgede Singapur ve çok küçük ölçekte ticaret yaptığımız Sri Lanka, Maldiv Adaları dışında ihracatımızın ithalatımızdan fazla olduğu bir ülke mevcut değil. Bu ülkelerin bazıları ile tekstil, otomotiv, elektronik gibi sektörlerde rakip olduğumuz aşikâr. Hatta

TÜRKİYE - HİNDİSTAN DIŞ TİCARETİNDE GÖRÜNÜM

* 2007 yılı verisi Aralık ayı rakamlarını içermemektedir

DEİK tarafından yapılan bazı araştırmalar var. Dünyanın gözünü diktiği Hindistan gibi bazı ülkelerin ihracat sepetleri ile Türkiye'nin ihracat sepeti arasında o kadar büyük paralellikler var ki, ihracat sepetimizin giderek daha fazla katma değerli ürünlerden oluşturulmasını sağlayamazsak kısa vadede rekabet etme şansımızın çok zorlanacağını söylemek mümkün.

Güney Asya ülkeleriyle ticari ve ekonomik ilişkileri geliştirmek için neler yapılmalı?

Daha önce de sözünü ettiğim gibi DTM tarafından yürütülen yeni pazarlara açılıma ilişkin bazı çalışmaların önemli faydaları oldu. Ancak burada farklı ihtiyaç ve talepler ortaya çıktı. Türk firmaları bazı pazarlara giriyor, ancak kurumsal iletişim eksikliği, güvenilir partner bulma, vb. konularda firmaların taleplerini karşılayabilecek mekanizmaların bir an önce oluşturulması ve işlevsel hale getirilmeleri gerekiyor. Biz DEİK olarak iş konseyimiz olsun olmasın firmaları elimizden geldiğince bu pazarlara ilişkin bilgilendirmeye çalışıyoruz. Bu ülkelerin bazılarında ticaret müşavirliğimiz yok. Ticaretin altyapısını oluşturması gereken bankacılık, ulaştırma, iş dünyası örgütleri arasında diyalog eksikliği mevcut. Bazıları ile yasal altyapı henüz tamamlanmadı. Öncelikle bunların tamamlanması gerekiyor.

Türkiye ile Hindistan arasında süregelen ticari ilişkilerin boyutu ve DEİK Türk Hindistan İş Konseyi'nin ticari ilişkilerin geliştirilmesine yönelik çalışmaları hakkında bilgi verir misiniz?

Türk-Hint dış ticaretinde gerek hacim gerekse ticarete konu olan mal ve hizmet türlerinde kayda değer bir artış yaşanmaktadır. İhracatımız özellikle 2004 yılından itibaren bir ar-

Güney Asya Ülkeleri İle Türkiye'nin İthalat Ve İhracatı

Güney Asya Ülkeleri	İthalat	İhracat
Pakistan	**531,771**	**157,035**
Hindistan	2,229,508	347,209
Bangladeş	**245,699**	**63,008**
Maldiv Adaları	2	1,397
Sri Lanka	**53,310**	**44,589**
Nepal	6,579	1,246
Burma	**11,801**	**603**
Tayland	1,229,098	63,122
Laos	**734**	**22**
Vietnam	312,668	76,720
Kamboçya	**12,049**	**5,298**
Endonezya	1,359,852	173,732
Malezya	**1,252,937**	**82,810**
Brunei	6	953
Singapur	**284,469**	**389,769**
Filipinler	196,379	40,246

tış trendi izlemekte olup ithalatımız da 2001 yılı genel ithalat düşüşü dışında sürekli bir artış sergilemektedir.

2000-2007 yılları arası dönemde toplam ticaret hacmi yüzde 377 artmıştır. Yine aynı dönemde ihracat tutarı yüzde 462 artarken ithalat artışı da yüzde 366 olarak gerçekleşmiştir. İhracatın ithalatı karşılama oran yüzde 12'den yüzde 15'e yükselmiş, Hindistan'dan yaptığımız ithalat toplam dış ticaret açığının yaklaşık yüzde üçünü oluşturmuştur.

İki ülke arasında yetersiz düzeylerde olan ticari ve ekonomik ilişkileri geliştirmek amacıyla kurulan İş Konseyi'nin ilk ortak toplantısı 1996 yılında İstanbul'da yapılmıştır. Daha sonra, Federation of Indian Chambers of Commerce and Industries'in (FICCI) ev sahipliğinde 1997 yılında Yeni Delhi ve Mumbai'de 2. Ortak Toplantı, Ağustos 1998'de İzmir Fuarı çerçevesinde üçüncü, Nisan 2000'de ise Başbakan Bülent Ecevit'in Hindistan ziyareti sırasında da 4. Ortak Toplantı gerçekleştirilmiştir.

Türk-Hindistan İş Konseyi'nin 5. Ortak Toplantısı 31 Mayıs 2002'de İstanbul'da gerçekleştirilmiş; karşı kanat kuruluşu Hindistan Sanayi ve Ticaret Odaları Federasyonu FICCI'nin bir önceki dönem başkanı V. L. Dutt başkanlığında Türkiye'ye gelen heyetteki altı Hintli firmayla Türkiye'den 40 firma ikili görüşmeler yapmıştır.

Konsey'in 6. Ortak Toplantısı ise Hindistan Başbakanı Atal Birahi Vajpayee'nin 16-19 Eylül 2003 tarihleri arasında Türkiye'ye resmi ziyareti sırasında 19 eylül günü İstanbul'da gerçekleşmiştir.

2004 yılında Hindistan'ın en önemli fikir ve lobi gruplarından biri olan, sanat, iş dünyası ve akademisyenlerden oluşan Bengal İnisiyatifi Grubu Heyeti'nin İstanbul ziyareti kapsamında 4 Mayıs 2004'te DEİK/Türk-Hindistan İş Konseyi tarafından bir çalışma yemeği düzenlenmiştir.

Konsey'in son Ortak Toplantısı Hindistan'ın en büyük gruplarından temsilcilerin katılımı ile 1 Eylül 2006 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir. Konsey kurulduğu 1996 yılından beri iki ülke işadamlarının düzenli olarak bir araya gelmesi, karşılıklı bilgi aktarımının sağlanması, ikili ilişkilerde karşılaşılan sorunların ilgili kurumlar nezdinde dile getirilmesi ve iki ülkenin ortaya koyduğu potansiyelin birbirlerine aktarılması için gerekli platformu kurması açısından üzerine düşen görevi yerine getirmiştir.

Ayrıca somut olarak Türk Hava Yolları'nın Yeni Delhi seferlerinin başlatılması için THY nezdinde girişimlerde bulunulması, Hindistan'dan Türkiye'ye yatırım yapmak üzere gelen firmaların ilgili kamu ve özel sektör kurumları ile bir araya gelmelerini sağlamak üzere programlar yapılması (bu programların bir bölümü daha sonra doğrudan yatırıma dönüşmüştür) gibi somut çalışmalar da yürütülmüştür.

Hindistan ekonomisinin gelişimi hangi sektörlerde yoğunlaşıyor? Ekonominin temel dayanağı nedir?

Hindistan ekonomisi emek yoğun geleneksel sektörler ile bilişim, gen mühendisliği, jenerik ilaç gibi yüksek teknoloji gerektiren sektörlerin bir arada bulunduğu bir yapı arz etmektedir. Bu özelliği dolayısıyla diğer gelişmekte olan ülkelerden biraz farklı bir gelişim modeli izlendiğini söylemek mümkün. Giderek gelişen özel sektör varlığına karşın ekonomide hâlâ kamunun ağırlığının hissedildiğini söylemek mümkün.

Temelleri 1980 yılında atılmaya başlanan ekonomik liberalleşme politikalarına dayanan, Hindistan'ın dünya ekonomisi ile entegrasyon çabaları, 1991 yılından itibaren meyvelerini vermeye başlamıştır. Özellikle son on yıllık dönemde dünyanın off-shore (taşeronluk) üssü rolünü üstlenen ülkede yabancı yatırımlar her geçen yıl artmaktadır. Dünyanın on ikinci büyük ekonomisi olan Hindistan, büyüme oranlarında istikrarı ve sürdürülebilirliği sağlamayı birinci öncelik olarak belirlemiş ve geçtiğimiz beş yıl büyüme ortalamasını yüzde 6,8 gibi yüksek bir değerde tutmayı başarabilmiştir. Ayrıca 1985-2007 yılları ortalama büyüme oranı yıllık yüzde 4,5 dolayında gerçekleşmiştir. Pek çok Hintli ekonomistin önümüzdeki beş yıl için ekonomik büyüme beklentileri yıllık ortalama yüzde sekiz dolaylarındadır.

Hindistan'da gözlenen ekonomik büyümenin

en önemli dinamiklerinden birisi, hiç şüphesiz bu ülkeye yönlenen yabancı yatırım tutarlarında kaydedilen artıştır. Ağustos 1991-Ekim 2007 tarihleri arasında toplam yabancı yatırım tutarı yaklaşık 64 milyar USD olarak gerçekleşmiştir. 2007 yılı Ocak-Ekim döneminde gerçekleşen yabancı yatırım tutarı ise 9,3 milyar USD'dir. Öte yandan, Hint şirketleri ise uluslararası pazarlara açılma stratejisi olarak genellikle şirket satın alma ve birleşmelerini seçmektedir. Hindistan Odalar Birliği'nin raporuna göre 2007-8 döneminde dış pazarlara yapılan yatırımların tutarı 15 milyar USD'ye ulaşarak, ile kez ülkeye giren yabancı yatırım tutarını aşacaktır. Ülkeye giren yabancı yatırımlar; hizmetler, özellikle IT, finans ve çağrı merkezleri sektörleri alanında yoğunlaşırken, Hintli firmaların dış yatırımları imalat, özellikle otomotiv, demir-çelik, ilaç sektörleri, sanayisinde yoğunluk göstermektedir. Yatırımların büyük ölçüde yöneldiği bölgeler ise ABD, Avrupa ve Afrika olarak göze çarpmaktadır.

Hindistan ile Türkiye arasında enerji alanında nasıl bir işbirliği öngörülüyor?

Bu aslında son dönemin giderek öne çıkan konuların başında geliyor. Biliyorsunuz Çalık Holding ile birlikte TÜPRAŞ özelleştirmesine katılan IOC'nin (Indian Oil Corporation) yine aynı holdingle 4,9 milyar dolara mal olacak 15 milyon ton/yıl kapasiteli rafineri ve petrokimya tesisini ortak olarak kurmak için EPDK'ye yaptığı 49 yıllık rafinerici lisans başvurusu kabul edildi. IOC, Fortune dergisinin 2007 global 500 şirket sıralamasında 135. sırada yer alıyor.

Kuzey Irak'ta faaliyet gösteren bazı Hintli grupların da Türk firmaları ile işbirliği yapmak istedikleri biliniyor, bu konuda görüşünüz nedir?

Dışişleri Bakanı Ali Babacan'ın şubat ayı içerisinde Hindistan'a gerçekleştirdiği ziyaret sırasında da kendilerine enerji konusunda işbirliği yapmayı teklif ettiği basına yansıdı. Buna göre Orta Asya petrolleri İsrail üzerinden süper tankerler ve petrol boru hatlarından oluşan kombine bir proje ile Hindistan'a ulaştırılacak. Henüz bu konuda İsrail ve Amerika'nın görüşleri basına yansımadı, ancak projenin Hindistan'ın enerji maliyetlerini büyük ölçüde düşürebileceği ifade ediliyor. Hindistan yüzde 70 oranında petrol ihtiyacını ithalat yolu ile karşılıyor. Bu bağımlılık 2020 yılında yüzde 91'e çıkacak. Halen ithalatının yüzde 45'ini Körfez Bölgesi'nde gerçekleştiriyor. Ortadoğu ülkeleri eklendiğinde bu oran yüzde 67'lere ulaşıyor. Ortadoğu Bölgesi'ndeki istikrarsızlık Hindistan'ı yeni kaynaklar aramaya zorluyor.

Hindistan'da iş yapma konusunda neler önerirsiniz?

Birkaç temel öneride bulunmak mümkün;

- Hindistan'ı tek ve homojen bir pazar olarak düşünmeyin, eyaletler arası ciddi bir gelişmişlik farkı mevcuttur. Bu aynı zamanda tek bir firmanın bütün ülkeye mal/hizmet tedariki yapabilirliğini zorlaştıran bir etkendir, her bölge için farklı distribütör kullanılması gerekebilir.
- Diğer gelişmekte olan pazarların aksine pazarın hakimiyeti uluslararası markalarda değil yerel güçlü üreticilerdedir. Pazarın yüzde 96'sı organize olmamış bağımsız perakendecilerden oluşur. Henüz uluslararası market zincirleri bile pazara yeni yeni girme yetkisi aldılar.
- Mümkünse güvenilir bir yerel ortak bulun, bu ortağın kredibilitesini ilgili kurumlardan kontrol edin,
- Fizibilite raporları hazırlarken ihtiyat payını göz önünde bulundurun, size söz verilenin dışında talepler ile karşılaşmanız halinde hazırlıklı olun,
- İyi bir muhasebeci, gümrükçü ve hukukçu ile çalışın.

KOBİ'ler Hindistan'a gitmek için nasıl bir yol izlemeli?

Kendi başına bu ülkelerde pazara giriş konusunda araştırma yapamayacak durumda olan firmalar DEİK Türk Hindistan İş Konseyimize, DTM, İGEME, vb. kurumlara başvurarak bilgi alsınlar. Bu kurumlar tarafından gerçekleştirilen iş konseyi toplantıları, ticaret heyetleri, fuarlara katılsınlar, DTM-KOSGEB gibi kurumlar tarafından verilen çeşitli destekler mevcut. (Pazar araştırması, yurtdışı mağaza açma, fuar katılımı destekleri, vs.).

DEİK Türk Hindistan İş Konseyleri Başkanı olarak önünüze koyduğunuz projeler var mı, çalışmalarınızı hangi alanlarda yoğunlaştırmayı düşünüyorsunuz?

Önümüzdeki dönemde konsey faaliyetlerinin sektörel ayrım gözetilmeksizin gerçekleştirilen genel toplantılardan sektörel, hedef odaklı ve proje bazlı etkinliklere dönüşmesi hedeflenmektedir. Eğitim bunların başında geliyor. Bu doğrultuda takip ettiğimiz çeşitli projeler mevcut. Bunları ilerleyen zamanlarda kamuoyu ile paylaşacağız.

